

Rolnummer 5276
Arrest nr. 120/2012 van 18 oktober 2012

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag betreffende artikel 65 van de arbeidswet van 16 maart 1971, gesteld door het Arbeidshof te Bergen.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters R. Henneuse en M. Bossuyt, en de rechters E. De Groot, L. Lavrysen, J.-P. Moerman, P. Nihoul en F. Daoût, bijgestaan door de griffier F. Meersschaut, onder voorzitterschap van voorzitter R. Henneuse,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. Onderwerp van de prejudiciële vraag en rechtspleging

Bij arrest van 19 december 2011 in zake Roméo Collodel tegen de cvba « IGRETEC », waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 26 december 2011, heeft het Arbeidshof te Bergen de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Naar luid van artikel 3, § 1, 1°, van de arbeidswet van 16 maart 1971 zijn de bepalingen van hoofdstuk III, (afdelingen 1 en 2 en 4 tot 7), niet van toepassing op de personen tewerkgesteld door het Rijk, de provinciën, de gemeenten, de openbare instellingen die eronder ressorteren en de instellingen van openbaar nut, behoudens indien zij tewerkgesteld zijn door instellingen die een industriële of commerciële activiteit uitoefenen of door instellingen die geneeskundige, profylactische of hygiënische verzorging verlenen.

Daaruit volgt dat, met betrekking tot de bepalingen betreffende de arbeids- en rusttijden, de wetgever de situatie van de personen die tewerkgesteld zijn door instellingen van de openbare sector die een industriële of commerciële activiteit uitoefenen en hun werkgevers heeft gelijkgesteld met die van de werknemers uit de privésector en hun werkgevers.

Artikel 3, § 3, 1°, van de arbeidswet van 16 maart 1971 bepaalt niettemin dat de bepalingen van hoofdstuk III, (afdelingen 2 en 4 tot 7), niet van toepassing zijn op de door de Koning aangewezen werknemers die een leidende functie uitoefenen of een vertrouwenspost bekleden.

Bij artikel 2 van het koninklijk besluit van 10 februari 1965 ‘ tot aanwijzing van de personen die met een leidende functie of met een vertrouwenspost zijn bekleed in de particuliere sectoren van ’s lands bedrijfsleven, voor de toepassing van de wet betreffende de arbeidsduur ’, wordt de lijst van die werknemers vastgesteld.

Dat koninklijk besluit werd aangenomen onder de gelding van de wet van 15 juli 1964 ‘ betreffende de arbeidsduur in de openbare en de particuliere sector van ’s Lands bedrijfsleven ’.

Die wet werd opgeheven bij artikel 64 van de arbeidswet van 16 maart 1971, die een coördinatie is van verschillende wetgevingen (waaronder de wet van 15 juli 1964).

Artikel 65 van de wet van 16 maart 1971 bepaalt dat de besluiten genomen ter uitvoering van de door artikel 64 opgeheven wetten en besluiten van kracht blijven totdat zij uitdrukkelijk worden opgeheven of totdat hun geldigheidsduur verstrijkt.

Artikel 65 van de wet van 16 maart 1971 heeft dus de handhaving van het koninklijk besluit van 10 februari 1965 bekrachtigd.

Schendt artikel 65 van de wet van 16 maart 1971, in de interpretatie dat het koninklijk besluit van 10 februari 1965 niet van toepassing is op de personen die tewerkgesteld zijn door instellingen van de openbare sector die een industriële of commerciële activiteit uitoefenen, noch op hun werkgevers, de bepalingen van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, afzonderlijk of in onderlinge samenhang gelezen, in zoverre het de beginselen van gelijkheid en niet-discriminatie zou verbreken tussen twee vergelijkbare groepen van werknemers en werkgevers doordat het zonder beperking in de tijd een verschil in behandeling dat niet objectief is verantwoord, in stand houdt tussen hen, namelijk, enerzijds, de werknemers (zoals

de heer C.) die werken in een instelling van de openbare sector die een commerciële activiteit uitoefent (zoals de cvba 'IGRETEC') en die, ten laste van hun werkgever, aanspraak kunnen maken op het voordeel van de wet van 16 maart 1971 betreffende de arbeidsduur (minstens het voordeel van hoofdstuk III, afdeling 2), zelfs indien zij een leidende functie uitoefenen of een vertrouwenspost bekleden, in zoverre het koninklijk besluit van 10 februari 1965 niet van toepassing is op de werknemers die in een openbare instelling werken (en dus evenmin op de werkgevers van de openbare sector van het bedrijfsleven, zoals de cvba 'IGRETEC') en, anderzijds, de werknemers die werken voor een werkgever van de privésector van het bedrijfsleven, die daarentegen zijn uitgesloten van het toepassingsgebied van de wet van 16 maart 1971 (althans van hoofdstuk III, afdeling 2, betreffende de arbeidsduur) indien zij een leidende functie uitoefenen of een vertrouwenspost bekleden onder de voorwaarden en binnen de grenzen die zijn voorgeschreven bij het koninklijk besluit van 10 februari 1965 ? ».

Memories zijn ingediend door :

- Roméo Collodel, wonende te 1480 Tubeke, avenue des Cerisiers 8;
- de cvba « IGRETEC », waarvan de zetel is gevestigd te 6000 Charleroi, boulevard Mayence 1;
- de Ministerraad.

De cvba « IGRETEC » en de Ministerraad hebben memories van antwoord ingediend.

Op de openbare terechtzitting van 17 juli 2012 :

- zijn verschenen :
 - . Mr. P. Crabbé, advocaat bij de balie te Brussel, *loco* Mr. N. Monforti, advocaat bij de balie te Charleroi, voor Roméo Collodel;
 - . Mr. H. Pollet *loco* Mr. P. Herman, advocaten bij de balie te Charleroi, voor de cvba « IGRETEC »;
 - . Mr. F. Lambrecht *loco* Mr. J. Clesse, advocaten bij de balie te Luik, voor de Ministerraad;
- hebben de rechters-verslaggevers P. Nihoul en E. De Groot verslag uitgebracht;
- zijn de voornoemde advocaten gehoord;
- is de zaak in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. De feiten en de rechtspleging in het bodemgeskil

R. Collodel was in opdracht van de cvba « IGRETEC » tewerkgesteld als werfleider in het kader van een arbeidsovereenkomst van bediende voor onbepaalde duur. Bij brief van 27 januari 2006 maakt de cvba « IGRETEC » een einde aan de arbeidsovereenkomst, met inachtneming van een opzeggingstermijn. Aangezien de partijen over verschillende kwesties geen minnelijke schikking konden treffen, maakt R. Collodel een vordering aanhangig bij de Arbeidsrechtbank te Charleroi, die op 4 januari 2010 een vonnis wijst.

Bij het Arbeidshof te Bergen wordt door R. Collodel tegen dat vonnis hoger beroep aangetekend, en door de cvba « IGRETEC » een incidenteel beroep. Een van de aspecten van het geschil betreft een vordering tot betaling van achterstallende loon en van loontoeslag voor gepresteerde overuren, op grond van de bepalingen van hoofdstuk III, afdeling 2, van de arbeidswet van 16 maart 1971. Het Arbeidshof stelt vast dat personen tewerkgesteld in een openbare instelling die een industriële of commerciële activiteit uitoefent, binnen het toepassingsgebied van die wet vallen krachtens artikel 3 ervan. Het oordeelt dat de cvba « IGRETEC » een openbare instelling is die een commerciële activiteit uitoefent en dat zij bijgevolg onderworpen is aan de arbeidswet van 16 maart 1971. Het stelt vervolgens vast dat artikel 3, § 3, 1°, van de wet van 16 maart 1971 preciseert dat de bepalingen van die wet betreffende de zondagsrust niet van toepassing zijn op de door de Koning aangewezen werknemers die een leidende functie uitoefenen of een vertrouwenspost bekleden. Het oordeelt in dat verband dat niet kan worden betwist dat R. Collodel, binnen de cvba, een leidende functie of een vertrouwensfunctie uitoefende. Het wijst erop dat het toepassingsgebied van het koninklijk besluit van 10 februari 1965 « tot aanwijzing van de personen die met een leidende functie of met een vertrouwenspost zijn bekleed in de particuliere sectoren van 's lands bedrijfsleven, voor de toepassing van de wet betreffende de arbeidsduur », dat werd aangenomen onder de gelding van de wet van 15 juli 1964 « betreffende de arbeidsduur in de openbare en particuliere sectoren van 's Lands bedrijfsleven », en gehandhaafd bij artikel 65 van de wet van 16 maart 1971, niet overeenstemt met het toepassingsgebied van die laatste wet omdat het koninklijk besluit van 10 februari 1965 enkel van toepassing is op de werknemers van de « particuliere sectoren van 's lands bedrijfsleven ».

Het Arbeidshof te Bergen heeft dan ook vragen bij de bestaanbaarheid van artikel 65 van de wet van 16 maart 1971 met de artikelen 10, 11 en 22 van de Grondwet in zoverre die bepaling een verschil in behandeling creëert tussen de werknemers die een leidende functie uitoefenen of een vertrouwenspost bekleden, naar gelang van de aard van de sector - privé- of openbaar - waartoe zij behoren. Het stelt het Hof dan ook de voormelde vraag.

III. In rechte

- A -

A.1.1. R. Collodel zet uiteen dat het toepassingsgebied van het koninklijk besluit van 10 februari 1965 uitdrukkelijk beperkt is tot de ondernemingen van de privésector die al dan niet een commercieel of industrieel doel nastreven. Dat toepassingsgebied is beperkter dan dat van de wet van 16 maart 1971, waardoor de personen die een leidende functie uitoefenen of een vertrouwenspost bekleden in de openbare instellingen die een commerciële of industriële activiteit uitoefenen, niets met dat koninklijk besluit te maken hebben. Hij is van mening dat artikel 65 van de wet van 16 maart 1971 niet in de ene of de andere zin moet worden geïnterpreteerd, maar dat het de uitvoerende macht alle vrijheid laat. In de sectoren waarin die laatste geen initiatief heeft genomen, blijven de openbare ondernemingen onderworpen aan de bepalingen van de arbeidswet en meer bepaald aan de bepalingen betreffende de arbeidsduur.

A.1.2. R. Collodel is van mening dat, indien er te dezen sprake zou zijn van een verbreking van gelijkheid - wat hij betwist -, zij zou volgen uit het feit dat artikel 1 van het koninklijk besluit van 10 februari 1965 de van de arbeidswet afwijkende regeling enkel toepast op de ondernemingen uit de privésector van 's lands bedrijfsleven, en niet op de openbare ondernemingen en instellingen die actief zijn in de commerciële sector of in het bedrijfsleven, onder voorbehoud van de toepassing van die uitsluiting, door bepaalde bijzondere koninklijke besluiten, op bepaalde openbare ondernemingen of instellingen. Hij meent bijgevolg dat het Hof niet bevoegd is om zich over het in het geding zijnde verschil in behandeling uit te spreken, en verwijst in dat verband naar het arrest nr. 94/2011.

A.2. De cvba «IGRETEC» is van mening dat het in de prejudiciële vraag vermelde verschil in behandeling teruggaat op artikel 65 van de wet van 16 maart 1971 in zoverre dat artikel het koninklijk besluit van 10 februari 1965 handhaaft zonder beperking in de tijd, terwijl het toepassingsgebied van dat koninklijk besluit enger is dan dat van de wet van 16 maart 1971. Zij oordeelt dat dit verschil in behandeling, veertig jaar na de inwerkingtreding van de wet, niet langer op redelijke of aannemelijke wijze kan worden verantwoord.

A.3.1. In hoofdorde voert de Ministerraad aan dat het Grondwettelijk Hof onbevoegd is om op de prejudiciële vraag te antwoorden omdat het in het geding zijnde onderscheid in behandeling zijn oorsprong niet vindt in artikel 65 van de wet van 16 maart 1971, maar in artikel 1 van het koninklijk besluit van 10 februari 1965 - dat het toepassingsgebied ervan beperkt tot de ondernemingen van de privésector -, of in het ontbreken van een koninklijk besluit met algemene draagwijdte, aangenomen op grond van artikel 3, § 3, 1°, van de wet van 16 maart 1971, voor de instellingen van de openbare sector.

De Ministerraad herinnert, enerzijds, eraan dat, wanneer het in het geding zijnde verschil in behandeling zijn oorsprong niet vindt in de bepaling die het onderwerp vormt van de prejudiciële vraag, deze zonder voorwerp moet worden verklaard en, anderzijds, dat het Hof niet bevoegd is om de grondwettigheid te toetsen van een koninklijk besluit, noch, *a fortiori*, van het ontbreken van een koninklijk besluit.

A.3.2. In ondergeschikte orde doet de Ministerraad gelden dat de werknemers die een leidende functie uitoefenen of een vertrouwenspost bekleden in een instelling van de openbare sector die een industriële of commerciële activiteit uitoefent en de werknemers die een soortgelijke functie uitoefenen in de privésector, door de wetgever op strikt gelijke wijze worden behandeld. In beide sectoren genieten de werknemers in principe de wettelijke bepalingen betreffende de arbeidsduur. Het is in beide gevallen ook mogelijk om via een afwijking bepaalde werknemers uit te sluiten van het toepassingsgebied van de wet, naar gelang van de inhoud van hun werk. Ten slotte is in beide gevallen, voor een invoering van die afwijking, de aanneming van een koninklijk besluit nodig. In dat verband verwijst de Ministerraad naar de besluiten die sinds de inwerkingtreding van de wet van 16 maart 1971 in bepaalde specifieke sectoren zijn genomen, en geeft hij aan dat de koninklijke besluiten tot aanwijzing van de personen die een leidende functie uitoefenen of een vertrouwenspost bekleden systematisch worden aangenomen, zowel wat de privésector als wat de openbare sector van 's lands bedrijfsleven betreft, zodra het bevoegde paritaire orgaan daarover een advies uitbrengt.

A.4. R. Collodel sluit zich geheel en al aan bij de argumentatie van de Ministerraad en voegt eraan toe dat er geen sprake van kan zijn de zogenaamde verbreking van gelijkheid, die niet door de wet wordt veroorzaakt, teniet te doen door te pleiten voor een «nivellering naar beneden toe», dat wil zeggen door toe te geven dat er sprake zou zijn van een discriminatie in het voordeel van de contractuelen van de openbare industriële en commerciële sector, ten nadele van hun werkgevers en van de werknemers uit de privésector.

A.5. De cvba «IGRETEC» antwoordt dat er, bij het aannemen van de arbeidswet van 16 maart 1971, vijf koninklijke besluiten bestonden tot aanwijzing van de werknemers die een leidende functie uitoefenden of met een vertrouwenspost werden bekleed, met toepassing van de wet van 15 juli 1964 «betreffende de arbeidsduur in de openbare en particuliere sectoren van 's Lands bedrijfsleven»: het koninklijk besluit van 10 februari 1965, dat algemeen van toepassing was in de privésector, en vier koninklijke besluiten die de specifieke situatie van vier ondernemingen uit de openbare sector regelden, namelijk De Post, de RTT, de NMBS en de Nationale Maatschappij der Waterleidingen. Zij leidt eruit af dat er een verschil in behandeling bestond tussen de privésector en de openbare sector. Zij is van mening dat de wetgever, door de ter uitvoering van de wet van 15 juli 1964 genomen besluiten te handhaven, zich de normatieve inhoud van die bepalingen heeft toegeëigend en een wettelijke grondslag eraan heeft gegeven, die in de plaats komt van de reglementaire grondslag ervan.

- B -

B.1. De prejudiciële vraag heeft betrekking op artikel 65 van de arbeidswet van 16 maart 1971, dat bepaalt :

« De besluiten genomen ter uitvoering van de door artikel 64 opgeheven wetten en besluiten blijven van kracht totdat zij uitdrukkelijk worden opgeheven of totdat hun geldigheidsduur verstrijkt.

De besluiten genomen ter uitvoering van de door artikel 64, 1°, opgeheven wetten op de kinderarbeid, gecoördineerd op 28 februari 1919, houden echter in elk geval op uitwerking te hebben een jaar na de laatste dag van de maand waarin deze wet is bekendgemaakt ».

B.2. Het Arbeidshof is van mening dat die bepaling tot gevolg heeft dat het koninklijk besluit van 10 februari 1965 « tot aanwijzing van de personen die met een leidende functie of met een vertrouwenspost zijn bekleed in de particuliere sectors van 's lands bedrijfsleven, voor de toepassing van de wet betreffende de arbeidsduur » wordt gehandhaafd zonder beperking in de tijd.

Dat koninklijk besluit was aangenomen op grond van de wet van 15 juli 1964 « betreffende de arbeidsduur in de openbare en particuliere sectors van 's Lands bedrijfsleven », die werd opgeheven bij artikel 64, 4°, van de arbeidswet van 16 maart 1971.

B.3. Uit de motivering van het arrest waarbij het Hof wordt ondervraagd, blijkt dat het voor het verwijzende rechtscollege hangende geschil betrekking heeft op meer bepaald de betaling van achterstallen van wedde en weddetoeslag voor overuren die werden gepresteerd door een bediende van de cvba « IGRETEC ». Het verwijzende rechtscollege oordeelde dat die vennootschap een openbare instelling is die een commerciële activiteit uitoefent en dat zij in die hoedanigheid is onderworpen aan de bepalingen van hoofdstuk III, afdelingen 1 en 2 en 4 tot 7, van de arbeidswet van 16 maart 1971. Die bepalingen hebben betrekking op de arbeidstijd en de rusttijden.

Met toepassing van artikel 3, § 1, van de wet van 16 maart 1971, zijn die bepalingen immers onder meer van toepassing op de personen tewerkgesteld door openbare instellingen die een industriële of commerciële activiteit uitoefenen.

B.4. Artikel 3, § 3, 1°, van de arbeidswet van 16 maart 1971 bepaalt niettemin dat de bepalingen van hoofdstuk III, afdelingen 2 en 4 tot 7, van die wet niet van toepassing zijn op « de door de Koning aangewezen werknemers die een leidende functie uitoefenen of een vertrouwenspost bekleden ». Het gaat om de bepalingen betreffende de arbeidsduur, nachtarbeid, het naleven van de uurroosters, de rusttijden en de pauzes.

Uit die bepaling volgt dat het de Koning toekomt te bepalen welke werknemers moeten worden beschouwd als werknemers met een leidende functie of een vertrouwenspost, en die bijgevolg niet die bepalingen van de arbeidswet van 16 maart 1971 genieten.

B.5. Het voormelde koninklijk besluit van 10 februari 1965 gaat over tot die aanwijzing voor wat betreft de werknemers tewerkgesteld «in de particuliere sectors van 's lands bedrijfsleven». De instellingen van de openbare sector die een industriële of commerciële activiteit uitoefenen, zijn van het toepassingsgebied ervan uitgesloten. Met uitzondering van vier koninklijke besluiten betreffende bepaalde specifieke openbare ondernemingen, heeft de Koning geen vergelijkbaar initiatief genomen voor de ondernemingen van de openbare sector, waarvoor de voormelde bepalingen van de arbeidswet van 16 maart 1971 gelden.

Daaruit volgt dat, doordat zij niet als zodanig bij een koninklijk besluit zijn aangewezen, de werknemers met een leidende functie of een vertrouwenspost in de openbare instellingen die een industriële of commerciële activiteit uitoefenen, de bepalingen van de arbeidswet van 16 maart 1971 genieten die betrekking hebben op de arbeidstijd en de rusttijden.

B.6. Het Hof wordt verzocht het verschil in behandeling te onderzoeken tussen de werknemers met een leidende functie of een vertrouwenspost in een openbare instelling die een industriële of commerciële activiteit uitoefent, en de werknemers met een soortgelijke functie in een onderneming uit de privésector van het bedrijfsleven, doordat de eerstgenoemden het voordeel kunnen eisen van de bepalingen van de wet van 16 maart 1971 die betrekking hebben op de arbeidstijd en de rusttijden, terwijl de laatstgenoemden dat niet kunnen.

B.7. Dat verschil in behandeling vindt zijn oorsprong niet in artikel 65 van de wet van 16 maart 1971. Doordat die bepaling het koninklijk besluit van 10 februari 1965 dat van toepassing is op de privésector van het bedrijfsleven niet opheft, heeft zij immers niet als draagwijdte, noch tot gevolg dat de Koning wordt verhinderd soortgelijke bepalingen aan te nemen voor de werknemers tewerkgesteld door de openbare instellingen die een industriële of commerciële activiteit uitoefenen, waarop de bepalingen van de wet van 16 maart 1971 die betrekking hebben op de arbeidstijd en de rusttijden van toepassing zijn. Artikel 3, § 3, 1°, van dezelfde wet machtigt Hem overigens uitdrukkelijk daartoe, omdat de erin vervatte

delegatie aan de Koning geen enkel onderscheid maakt tussen de werknemers van de privésector en die van de openbare ondernemingen waarop de wet van toepassing is. Uit het feit dat de Koning voor die laatsten geen gebruik heeft gemaakt van die mogelijkheid, kan niet worden afgeleid dat artikel 65 van de wet van 16 maart 1971 strijdig zou zijn met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

B.8. De prejudiciële vraag dient ontkennend te worden beantwoord.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

Artikel 65 van de arbeidswet van 16 maart 1971 schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet.

Aldus uitgesproken in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op de openbare terechtzitting van 18 oktober 2012.

De griffier,

De voorzitter,

F. Meersschaut

R. Henneuse